

## Opgave 2 Jeugdcriminaliteit

*Bij deze opgave horen de teksten 4 tot en met 7 uit het bronnenboekje.*

### Inleiding

Ruim 130.000 kinderen van onder de twaalf jaar maken zich in Nederland schuldig aan crimineel gedrag, variërend van agressiviteit tot bekladding en winkeldiefstal. Jaarlijks verwijst de politie tweeduizend criminelen jonger dan twaalf door naar de stopmaatregel, een pedagogisch programma (tekst 4). Wetenschappers stellen dat crimineel gedrag op jonge leeftijd kan leiden tot een latere criminele carrière. Een combinatie van factoren speelt hierbij een rol (tekst 5).

Het terugdringen van jeugdcriminaliteit hoort bij het voornemen van het kabinet Balkenende IV om de criminaliteit met 25 procent terug te dringen in de periode 2002-2010 (tekst 6).

Criminologe Junger-Tas is het niet eens met de manier waarop de overheid de risico's op jeugdcriminaliteit wil verminderen. Ze betoogt dat de controlebehoefte van justitie nu ook oprukt naar de jeugdhulpverlening (tekst 7).

### *Lees tekst 4.*

Kinderen onder de twaalf jaar die een licht strafbaar feit plegen, kunnen in aanmerking komen voor de zogenaamde Stop-reactie bij bureau Halt. In 2007 werden 1526 Stop-reacties volledig afgerond.

- 2p **13** Welke doelen van straf zijn in tekst 4 te herkennen? Noem er twee en ondersteun elk van beide doelen met een citaat.

De geregistreeerde jeugdcriminaliteit is in de afgelopen jaren meer dan verdubbeld. De laatste jaren is een opmerkelijke stijging van het aantal aanhoudingen door de politie te constateren. De toename van het aantal aanhoudingen kan komen doordat jongeren meer delicten plegen, maar er kunnen ook andere factoren een rol spelen.

- 2p **14** Geef twee mogelijke andere verklaringen voor de stijging van het aantal aanhoudingen door de politie. Licht je antwoord toe.

### *Lees tekst 5.*

Van der Laan noemt een aantal risicofactoren voor crimineel gedrag. In de wetenschap is een zogenaamd 'nature-nurture'-debat gevoerd.

- 3p **15** Wat houdt het 'nature-nurture'-debat in? Geef uit de tekst twee voorbeelden van 'nature' en twee voorbeelden van 'nurture'.

### *Zie de regels 12 tot en met 28 van tekst 5.*

Voor de verklaring van crimineel gedrag bestaan verschillende theorieën. Eén daarvan is de bindingstheorie.

- 2p **16** Geef twee citaten uit de regels 12-28, waarin de bindingstheorie te herkennen is. Licht je antwoord toe.

*Zie de regels 37 tot en met 41 van tekst 5.*

Het lidmaatschap van een problematische jeugdgroep is een ongunstige risicofactor. In groepsverband is soms sprake van 'neutralisatie'.

- 2p **17** Leg uit wat we verstaan onder 'neutralisatie' bij crimineel gedrag, gepleegd in groepsverband.

*Lees tekst 6.*

In tekst 6 worden de speerpunten van de aanpak van jeugdcriminaliteit beschreven. Sommige maatregelen betreffen de groep jonger dan twaalf jaar. De meeste maatregelen betreffen de groep ouder dan twaalf jaar.

Uit tekst 6 valt op te maken dat beleidsmakers hun beleid ondermeer baseren op de rationele-keuze theorie.

- 3p **18** Welk van de vier actiepunten kan onderbouwd worden met de rationele-keuze theorie? Leg de rationele-keuze theorie uit en geef hierbij een citaat uit de tekst.
- 2p **19** Leg uit dat het voorgestelde 'lik-op-stuk beleid' een voorbeeld van zowel repressief beleid als van preventief beleid is.

*Zie de regels 46 tot en met 68 van tekst 6.*

Niet alleen politie en justitie zijn betrokken bij criminaliteitsbestrijding en strafrechtspraak. Vaak spelen gemeenten en maatschappelijke organisaties, zoals de Raad voor de Kinderbescherming en de (jeugd)reclassering een belangrijke rol.

- 3p **20** Noem drie taken van de reclassering in de (jeugd)strafrechtketen.

*Lees de regels 1 tot en met 24 van tekst 7.*

Junger-Tas is kritisch over de taak van de overheid bij het "greep krijgen op ontsprende kinderen".

- 2p **21** Leg met behulp van de tekst uit wat bedoeld wordt met de uitspraak: "Criminaliteit is relatief." Geef eerst een omschrijving van het begrip criminaliteit.

*Lees de regels 25 tot en met 75 van tekst 7.*

Junger-Tas is geen voorstander van het invoeren van een landelijk Elektronisch Kinddossier. Zij vindt de nadelen groter dan de voordelen.

- 4p **22** Ben jij voor- of tegenstander van zo'n landelijk elektronisch systeem? Weeg een voordeel en een nadeel tegen elkaar af, waarbij je het dilemma van de rechtsstaat betreft.

*Zie de regels 50 tot en met 75 van tekst 7.*

De maatregelen die het kabinet (Balkenende IV) neemt op justitieel gebied en op het gebied van de jeugdhulpverlening passen goed bij een belangrijk uitgangspunt van confessionele partijen.

- 2p **23** Bij welk uitgangspunt van confessionele partijen passen de maatregelen van het kabinet?

Licht je antwoord toe en verwijs daarbij naar een maatregel uit de tekst.

Om het maatschappelijke probleem van de jeugdcriminaliteit te analyseren, kun je gebruikmaken van de benaderingswijzen van Maatschappijwetenschappen, waaronder de sociaal-culturele benaderingswijze.

- 2p **24** Formuleer bij de sociaal-culturele benaderingswijze een vraag die betrekking heeft op tekst 7.

Vermeld bij deze vraag een bijpassend gegeven of citaat uit de tekst.

## Opgave 2 Jeugdcriminaliteit

### tekst 4

#### STOP-REACTIE

De Stop-reactie is een vrijwillig aanbod aan ouder(s) en kind. Indien ouders instemmen, is er eerst een kennismakingsgesprek met een Halt-medewerker. Daarbij hoort ook een onderzoekje naar achterliggende problematiek. Het kind verricht een leeractiviteit en biedt, indien relevant, excuses aan het slachtoffer aan. Tot slot volgt een afrondend gesprek met ouder en kind. De interventie beoogt het voorkomen van nieuwe strafbare feiten. Het wil de ouders lichte opvoedingsondersteuning bieden en naar hun kind toe wil men een signaal afgeven dat het delictgedrag niet wordt getolereerd.

*naar: Secondant, februari 2009*

*(tijdschrift van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid)*

### tekst 5

## Jeugdcriminaliteit kan worden beperkt

#### Risicofactoren

Peter van der Laan pleit voor het vroegtijdig signaleren van risicofactoren die een verhoogde waarschijnlijkheid van later crimineel gedrag voorspellen. Hij noemt daarbij individuele factoren, waaronder medisch-fysieke (zoals complicaties tijdens zwangerschap of bevalling en lage hartslag) en psychologische (zoals hyperactiviteit, impulsiviteit, intelligentie). Gezinsfactoren hebben betrekking op (gedrag van) gezinsleden en de relatie tussen gezinsleden en het kind. Het gaat om zulke uiteenlopende zaken als crimineel gedrag van ouders, verwaarlozing en mishandeling van kinderen, (...) geringe cohesie in gezin, relatieproblemen tussen ouders en tussen gezinsleden, attitudes van ouders ten aanzien van geweld, [etc.]

Schoolfactoren variëren van matige schoolprestaties, (...) een gering gevoel van betrokkenheid bij school tot spijbelen en voortijdig schoolverlaten, (...) hoog niveau van criminaliteit op school en onrealistische aspiraties en wensen.

Risicofactoren die samenhangen met de samenleving en buurt zijn armoede, geringe maatschappelijke cohesie, voorhanden zijn van drugs, betrokkenheid van buurtgenoten bij criminaliteit, (...) een gering ophelderingspercentage van criminaliteit en een geringe kans op aanhouding.

Ongunstige factoren zijn verder het hebben van delinquente broers en zussen, delinquente vrienden en lidmaatschap van een bende of problematische jeugdgroep. (...)

Van der Laan is wetenschappelijk onderzoeker jeugdcriminaliteit (NSCR) en bijzonder hoogleraar Reclassering

*naar: Rinke Bok; <http://www.nvo.nl/509.htm>, december 2008*

tekst 6

**Vier actiepunten: hoe jeugdcriminaliteit wordt aangepakt**

**1. Vroegtijdig ingrijpen**

Vroegtijdig ingrijpen is belangrijk bij de aanpak en het voorkomen van jeugd-criminaliteit, omdat de kans op

5 gedragsverandering dan het grootst is.

- (...) Jongeren onder de twaalf jaar die crimineel gedrag vertonen, worden in de toekomst geregistreerd in een landelijk systeem. Daarmee wordt

10 duidelijk hoe groot de groep twaalfminners is. Ook kan er dan per jongere een dossier worden aangelegd. Zo kan toekomstig crimineel gedrag beter worden ingeschat en voorkomen.

15 - Alle twaalfminners die met de politie in aanraking komen, moeten worden onderzocht met een screeningsinstrument. Daarmee kan worden vastgesteld hoe groot de kans is dat de

20 jongere in herhaling vervalt. Indien nodig wordt de jongere verwezen naar een hulpverleningsinstantie.

**2. Persoonsgerichte aanpak**

Geen jongere is hetzelfde. Ook de

25 oorzaken van crimineel gedrag verschillen per jongere. (...)

- De basis voor een persoonsgerichte aanpak is een gerichte diagnose. (...)

- Voor een goede uitvoering van

30 straffen en maatregelen is het noodzakelijk dat er effectieve gedragsprogramma's beschikbaar zijn, (...)

**3. Snel en effectief uitvoeren maatregelen en straffen**

35 (...) Straffen moeten sneller worden uitgevoerd. Een snelle bestraffing zorgt er namelijk voor dat jongeren minder snel opnieuw in de fout gaan. Alleen bij snelle uitvoering zien

40 jongeren het verband tussen de straf en het strafbare feit dat zij hebben gepleegd. Ook wordt bij vrienden, familie en slachtoffers van de dader het idee weggenomen dat zijn gedrag

45 niet wordt bestraft. (...)

- Er wordt meer en gericht geïnvesteerd in de capaciteit van de jeugdstrafrechtketen en in het zorgaanbod voor jongeren in de reclassering (...)

50 - Het uitwisselen van informatie tussen organisaties in de jeugdstrafrechtketen wordt verbeterd. De samenwerking tussen organisaties verbetert hierdoor en straffen kunnen dan consequent en

55 effectief worden uitgevoerd.

**4. Passende nazorg**

Jongeren bestraffen is één, maar met passende zorg tijdens en ná de straf kan worden voorkomen dat zij opnieuw

60 een misstap begaan (...)

We willen nazorg gaan bieden aan alle jongeren die een justitiële jeugd-inrichting (JJI) binnenkomen. Tussen betrokken partijen (gemeenten, JJI's, (Jeugd)reclassering en Raad voor de

65 Kinderbescherming) worden concrete afspraken gemaakt over de taken en rollen die zij bij deze nazorg spelen (...)

naar: <http://www.justitie.nl/onderwerpen/jeugd/jeugdcriminaliteit/actiepunten/>

tekst 7

**‘Een kind hoort thuis’**

**INTERVIEW met criminologe Josine Junger-Tas over opvoeding.  
Frederiek Weeda**

De overheid probeert greep te krijgen  
5 op ontsporende kinderen. „Funest”,  
vindt de internationaal vermaarde  
criminologe Josine Junger-Tas.  
„Ontsporing van kinderen uitbannen is  
een illusie.”

10 Voor de kinderrechter komen regel-  
matig kinderen die op het schoolplein  
hebben gevochten. Josine Junger-Tas,  
al 38 jaar expert op het gebied van  
jeugdcriminaliteit, kan er niet over uit.  
15 „Een ouderwetse vechtpartij tussen  
twee klasgenootjes eindigt tegen-  
woordig in de rechtszaal! Ik hoor dit  
van kinderrechters. Eentje vertelde me  
laatst dat hij een meisje moest be-  
rechten dat één steen had gegooid  
20 naar een ruit. Vond hij belachelijk.  
Zulke onbenulligheden zijn toch zonde  
van zijn tijd? En die van de politie en  
de officier van justitie.”

25 (...) De politie voert volgend jaar een  
landelijk systeem in dat ‘boefjes’ van  
onder de twaalf jaar moet signaleren.  
Minister Ter Horst (Binnenlandse  
Zaken) trekt er 270.000 euro voor uit.

30 Kinderen die één keer in aanraking zijn  
geweest met de politie – als verdachte,  
slachtoffer of getuige – worden  
geregistreerd. De politie bekijkt dan,  
elektronisch, of het kind ook spijbelt,  
35 pest, wordt gepest, rondhangt,  
gescheiden of alcoholistische ouders  
heeft, enzovoorts. Uiteindelijk krijgt het

40 kind een code: wit (geen risico), geel  
(opkomend risico), oranje (probleem-  
kind of probleemgezin) of rood (alarm,  
criminaliteit). (...)

45 Justitie slaat sinds 2001 standaard de  
DNA-gegevens op van minderjarigen  
(boven de 12 jaar) die zijn veroordeeld  
of verdacht. Ze sluit meer minder-  
jarigen op dan alle andere Europese  
landen, behalve Engeland. De ene  
jeugdstrafrecht maatregel volgt op de  
andere. (...)

50 (...) De controlebehoefte die justitie in  
haar greep heeft, rukt nu ook op in de  
jeugdhulpverlening, stelt Junger-Tas  
vast. (...) Minister Rouvoet voert  
landelijk de Verwijsindex Risico-  
55 jongeren in. Rotterdam, Gouda en  
Almere werken daar al mee. In die  
index kan een leraar, agent, arts of  
hulpverlener in een oogopslag zien  
met wie een bepaald kind eerder  
60 ‘zorgcontacten’ heeft gehad.

Alle GGD’s gaan vanaf volgend jaar  
bijna 1.200 gegevens van elk kind in  
Nederland elektronisch opslaan. De  
bedoeling is om zo ‘risicogezinnen’ op  
te sporen. Er is een wet in de maak die  
65 het belang van kinderen nadrukkelijk  
boven dat van hun ouders stelt en  
sneller ingrijpen in gezinnen voor de  
overheid vergemakkelijkt. Tegelijk  
70 groeit het aantal ondertoezicht-  
stellingen: vorig jaar stelde de kinder-  
rechter 29.000 kinderen (tijdelijk)  
onder toezicht van een voogd van  
jeugdzorg, 3.000 meer dan het jaar  
75 ervoor.

*naar: NRC Handelsblad, 4 oktober 2008*